

BUCHENWALD HET CONCENTRATIEKAMP

Buchenwald

Het concentratiekamp Buchenwald is gelegen in de onmiddellijke omgeving van het Duitse Weimar.

Op 5 mei 1937 beschouwden de nazi's het zestig hectare grote domein Ettersberg als de ideale locatie voor de bouw van het concentratiekamp Buchenwald. Eerst moesten er talrijke bomen geroooid worden, alleen de 'Goethe-eik' werd gespaard.

Op 16 juli 1937 arriveerden de eerste 149 *BV's* (*Berufsverbrecher*) of groene driehoeken in *Konzentrationslager* Ettersberg. Op 27 juli 1937 kwamen de eerste 'politieke gevangenen' (rode driehoeken) toe, gevolgd door zeshonderd gevangenen uit KZ Lichtenburg. Een maand later, op 16 augustus 1937, werd voor het eerst gesproken over *Konzentrationslager* Buchenwald.

Wanneer op 1 september 1939 Duitsland totaal onverwacht Polen binnenviel en hiermee het startsein gaf voor de Tweede Wereldoorlog, werden er in Buchenwald niet alleen politieke gevangenen opgesloten, maar ook Joden, Jehova's getuigen, homoseksuelen, krijgsgevangenen en misdadigers van gemeen recht.

Op 30 september 1939 verbleven er 8634 gevangenen in Buchenwald. Eind februari 1940 waren dat er reeds 10.323, waarvan 1446 of 14 % Polen. Ook werden er ruim 8000 Sovjet-krijgsgevangenen naar Buchenwald gebracht.

Het *Konzentrationslager* Buchenwald was onderverdeeld in twee kampen: enerzijds het grote kamp en anderzijds het kleine kamp of het quarantainekamp dat werd uitgebreid met een tentenkamp dat in 1939 gebouwd werd door Poolse gevangenen. Vanaf midden 1944 passeerden duizenden gevangenen uit zowat alle door de nazi's bezette landen in het quarantainekamp: onder hen ook heel wat Belgen, Nederlanders, Fransen, Italianen, Polen, Tsjechen, Sovjets, Hongaarse en Poolse Joden en meer dan 2000 Sinti en Roma zigeuners.

De grootste toeloop in *Konzentrationslager* Buchenwald viel te noteren na de evacuatie van Auschwitz in januari 1945 en Gross-Rosen in februari 1945. Op 2 maart 1945 was het aantal gevangenen dan ook reeds gestegen tot 84.651 personen, waarvan er 36.083 in

het hoofdkamp verbleven. Op 15 oktober 1945 telde men maar liefst 88.231 Buchenwald-gevangenen.

In totaal passeerden 5.745 Belgen in KZ Buchenwald, waarvan om en bij de 2.600 gevangenen in het voormalige bijkamp Mittelbau-Dora dat op 28 oktober 1944 een zelfstandig kamp geworden was.

Op 11 april 1945 werd KZ Buchenwald officieel bevrijd door de Amerikanen. De klok boven de ingangspoort met het opschrift *Jedem das Seine*, verwijst naar het uur waarop het kamp werd bevrijd. Kort voor de bevrijding lieten nog ruim 25.000 gevangenen het leven. Gewapende verzetslieden die zich reeds sinds 1943 gegroepeerd hadden in het kamp onder de naam Internationaal Ondergronds Comité hadden het kamp op 5 april 1945 echter reeds overgenomen van de Duitsers, iets dat door sommige getuigen echter genuanceerd wordt.

Van de circa 230.000 gevangenen uit een dertigtal landen die ooit in KZ Buchenwald vertoefden, zijn er circa 45.000 gestorven of vermoord, onder hen heel wat krijgsgevangenen uit de Sovjet-Unie.

De leiding van het kamp was eerst in handen van *SS-Standartenführer* Karl Koch en dat van bij de eigenlijke oprichting van het kamp in september 1938 tot 17 december 1941, toen hij wegens corruptie ontslagen werd. Karl Koch werd trouwens op 4 april 1945 door de SS geëxecuteerd. Zijn vrouw Ilse genoot al een even slechte reputatie en werd door velen 'het Buchenwaldbeest' genoemd. Zij pleegde zelfmoord in 1967. De opvolger van Koch, *SS-Oberführer* Hermann Pister had vooral aandacht voor het economisch functioneren van het KZ en dat van 1942 tot 1945. Hij werd op het Dachaprocès in 1947 ter dood veroordeeld.

Van 1945 tot 1950 fungeerde KZ Buchenwald als een Russisch interneringskamp.

Konzentrationslager Buchenwald werd in de loop der jaren uitgebouwd tot een herdenkingsoord waaraan jaarlijks duizenden bezoekers een bezoek brengen, zowel aan het grote kamp als aan het kleine kamp of het quarantainekamp. Indrukwekkend is zeker 'de wandeling' langs de herdenkingsplaats met de immense massagraven en de gigantische klokkentoren met op de voorgrond het imposante herdenkingsmonument.

Bronnen:

Gedenkplaats Buchenwald, Informatiebrochure Stiftung Gedenkstätte Buchenwald

Buchenwald. Le tour du mémorial, Sabine en Harry Stein

Buchenwald 1936-1950, Gerhard Finn

The History of the Buchenwald Memorial

Het boek der kampen, Ludo van Eck, Libertas uitgeverij, elfde druk, pag. 89-112

Encyclopedie van de Holocaust, Robert Rozett & Shmuel Spector, Uitgeverij Kok, pag. 155-156

Winkler Prins Encyclopedie van de Tweede Wereldoorlog, Amsterdam Elsevier Brussel, pag. 126

Zie ook de getuigenissen van Albert Van Hoey en Paul Baeten in dit boek.

www.buchenwald.de

Medewerking:

Deze tekst werd gerealiseerd met medewerking van de heer Albert Van Hoey (75623) uit Stekene en de heer Paul Baeten (Gross-Rosen 123768, Dora 112867) uit Zandhoven.

